

Rok 17. Przedpłata w Poznaniu: kwartalnie 1 M., z odnosz. do domu 1,25 M., miesięcznie 35 f., z odn. do domu 45 f. WIELKOPOLANIN wychodzi codziennie. REDAKCYA: Wielkie Garbary nr. 50.

Poznań, piątek 3 listopada 1899

Przedpłata na pocztach: kwartalnie 1 markę. INSERATY: od wiersza drobnego 25 f. RĘKOPISÓW się nie zwraca. EKSPEDYCYA: ulica Wodna nr. 15. **Nr. 251.**

Wiec w Mogilnie.

Wskutek przyjętej przez zeszłoroczne Walne Zebranie rezolucyi odbędzie się tegoroczne powiatowe Walne Zebranie wyborcze w Mogilnie w niedzielę, dnia 19 listopada rb. o godzinie 5 na Zofijówce.

Na porządku obrad:

Sprawozdanie Koła parlamentarnego i sejmowego.

Sprawozdanie Komitetu powiatowego.

Wybór delegata i uzupełnienie komitetu.

Sprawy publiczne, szkólne, powiatowe i gminne.

Wnioski.

Na zebranie to, Szanownych Posłów, Prezesów i Delegatów sąsiednich powiatów tworzących z Mogilnickiem okręgi wyborcze oraz Powiatowców uprzejmie zaprasza.

Mogilno, d. 25 października 1899.

Komitet wyborczy na pow. mogilnicki.

X. Wawrzyniak,
przewodniczący.

Wiec we Witkowie.

III.

Mowa dr. Gantkowskiego z Witkowa.

Szanowni wiecownicy!

„Jest trosk, kolców i bólów nie mało w tem życiu, a więcej, niż na jawie, płynie łez w ukryciu“... możemy śmiało o sobie powiedzieć my, Polacy, w obecnych czasach. Rzadkie bowiem są takie chwile, w których — jak dzisiaj — o tych łzach, wylewanych w ukryciu, publicznie i głośno mówimy. Ale wobec tych wszystkich skarg i ciosów i bólów naszych winna nam być miłość do ziemi ojczystej pocieszycielką i osłodą, — miłość do ziemi ojczyczystej, która stanowi zarazem i jednę z najważniejszych podwalin naszego bytu narodowego i puklerz obronny przed wszystkiemi pociskami, na nas wymierzanemi. Jeżeli zaś przeciwnicy nasi polityczni nazywają to złośliwie „wielkopolską agitacyą“, jeżeli na zebraniach i wiecach naszych mówi się o miłości do ziemi ojczystej i obyczajów ojczystych, to protestować przeciwko temu musi każdy człowiek sprawiedliwy, bo miłość do ziemi ojczystej nie jest cnotą wyłącznie polską, tylko cnotą wszechświatową, której narody ucywilizowane byt swój zawdzięczają, cnotę, stanowiącą — śmiało powiedzieć można — najgłówniejszy filar jestestwa narodów. Każdy więc człowiek, czy on jest Niemcem, czy Polakiem, Turkiem, czy Francuzem, tę cnotę miłości ziemi ojczystej posiadać winien, bo tylko wtenczas na szacunek drugich zasługuje. Ale bo też ta miłość ojczystej ziemi, i obyczajów ojczystych jest cnotą bardzo starą, datującą się już od czasów, kiedy szczepy poszczególne przestały pędzić żywot koczowniczy, a wybrały sobie stałe siedliska na kuli ziemskiej i opasały je stałemi granicami. Historya ludów wykazuje dobitnie, że miłość do ziemi ojczystej w losach wszystkich narodów wielką odgrywała rolę, bo to tylko ona stwarzać może zapał i bezwzględne zaparcie się siebie. Po wszystkie zatem czasy głosili monarchowie, poeci, filozofowie doniosłość tej ważnej cnoty społecznej; otóż n. p. król pruski, Fryderyk Wilhelm, uznając sprawiedliwie nasze przywiązanie do ojczystej ziemi, wypowiedział w manifeście swoim, wystosowanym do Polaków, te słowa wiekopomne: „I wy macie ojczyznę, a wraz z nią dowód mego uszanowanie za miłość i przywiązanie do niej...“; a jeden z wielkich filozofów niemieckich wygłosił zdanie „że robak zgnilizny toczyć zaczyna ten naród, który postradał najważniejszą ze wszystkich cnót społecznych, miłość ojczyzny“. Czem zaś jest utrata ojczyzny, to przedstawił pięknie nasz wieszcz Mickiewicz w słowach: „...Ojczyzno moja, ty jesteś, jak zdrowie, ile cię cenić trzeba, ten tylko się dowie kto cię utracił..“ Ileż prawdy w tych za serca chwytających słowach poety! Bo, tak, jak człowiek zdrowy, nie wie, jak wielkie posiada dobro w zdrowiu, a uzna je dopiero, gdy bezpowrotnie je utraci, i chętnieby za część dawniejszego zdrowia całe swoje mienie dał w zamian, tak samo i czuć się nie może szczęśliwym człowiek, którego los w obce zapędził strony, a nadzieja powrotu do ojczyzny jest mu na zawsze odebraną; tęsknić on będzie za wszystkiem, co swojskie, co rodzinne, a każde wspomnienie ze stron ojczystych będzie dlań rozkoszą prawdziwą.

Miłość ojczyzny nie obejmuje tylko przywiązania do ziemi, po ojcach odziedziczonej, ale i do stron i obyczajów ojczystych i wiary naszej. Tak samo więc ją posiadać musi ten, co ziemię posiada i w niej pracuje, jak ten, który jej nie posiada, bo wszyscy razem, stanowiąc naród, pracujemy na ojczystej ziemi i dla ojczystej ziemi. Jasną jest rzeczą, że czem większą jest posiadłość ziemska w naszem ręku, tem łatwiej pracować nam dla ojczyzny, wszakżeż ziemia jest jakoby matką, co wszystkich żywi, której płody stwarzają podwaliny przemysłowi i handlowi, dającym byt tylu zawodom. Niestety zmieniło się w ostatnich czasach wiele na naszą niekorzyść. Otóż żelazny kanclerz, widząc, że posiadłość ziemska stanowi główną podstawę bytu narodu po śmierci politycznej, a znając zarazem głębokie przywiązanie Polaków do ojczystej ziemi, stworzył instytucyą, która jedyną jest swego rodzaju w dziejach narodów, komisyą kolonizacyjną. Zawsze my, Polacy, przeciwko tej instytucyi protestować będziemy głośno wobec całego świata i to z dwóch ważnych powodów: Otóż najpierw działa ona za pomocą funduszów, na które i my nasz ciężko zapracowany, prawdziwie wdowi grosz składać musimy, a mimo to nas Polaków, mieszkańców tubylczych, komisya kolonizacyjna do nabywania od niej ziemi, jakoby jakich wyrzutków społeczeństwa, nie dopuszcza; powtore zaś dla tego, że sprowadzając het ze świata kolonistów Niemców zabija komisya kolonizacyjna to najwspanialsze z uczuć ludzkich, miłość ojczyzny, tak u kolonistów, jak i częściowo u nas, którzy tracąc ziemię, tracimy i nieraz byt nasz materyalny. Zaprzeczyć nie można, że instytucya ta poczyniła w szeregach naszych nie mało spustoszenia, bo znaleźli się tacy bracia nasi, którzy zdeptali nogami tę chlubę i dumę naszą, miłość ziemi ojczystej i zaprzedali się kolonizacyi: ale darujmy im winę ich, bo oni zapomnieli, co czynią, a wyrzuty sumienia z pewnością były dla nich dostateczną karą. Nie oglądajmy się na te złe przykłady, szukajmy raczej do naśladowania tych dobrych, których — dzięki Bogu jeszcze dosyć między nami. Patrzcie na tych dziedziców, co to rolnictwu chlubę przynoszą, wytężając swe siły nad polepszeniem gospodarstwa wedle wymagań czasu obecnego, i fortunę i ziemię, po ojcach otrzymaną, pomnażają, patrzcie na tych gospodarzy mniejszych, którzy są perłą prawdziwą naszego społeczeństwa, jak oni tę ziemię własną ręką uprawiają i mienia się dorabiają. Pamiętajcie wy zaś, mieszczanie-rolnicy o tem, że ziemia przy miastach i miasteczkach naszych, to twierdza nasza, to okopy, niczem nie zdobyte, pomagające bronić nam praw naszych. A wszyscy ziemianie starajcie się ze wszystkich sił o to, by wspólnie się pouczać, by Kółka rolnicze były tem ogniskiem zobopólnej pracy i oświaty, by nasze kasy oszczędności były wyłącznie źródłem kredytu i przez to się podnosiły, by oszczędność i moralność szły w parze z prawdziwą miłością ojczystej gleby. Oj, gdy tak postępować będziemy, to śmiało stawić możemy czoło, chociażby i komisyi kolonizacyjnej i jej milionom i nie sprawdzą się — da Bóg — słowa mówcy pogrzebowego, dawniejszego posła naszego na sejm, wypowiedziane nad trumną jednego z najzasłużeńszych i najzacniejszych obywateli ziemskich naszego powiatu, słowa: „Gdy cnót zmarłego naśladować nie będziecie, to doczekacie się, że ostatnią skibkę polskiej ziemi zorze pług kolonisty niemieckiego.“

Ale większym prawie jeszcze wrogiem, co na miłość do ziemi ojczystej nastaje i często zwycięsko z tej walki wychodzi. jest wychodztwo ludu naszego. Wędrówki do północnej Ameryki, do Brazylii, do Kalifornii, w ostatnich latach ustały na szczęście w wysokim stopniu, ale za to opanował szał prawdziwy lud nasz roboczy pod względem wychodztwa na robotę do Saksonii, Westfalii, w prowincye nadreńskie i t. d.

Co innego jest, gdy idzie w świat w młodych latach czy to przemysłowiec czy kupiec, czy technik i t. d., bo wydoskonali on się w swoim zawodzie i wróciwszy w ojczyste strony, tem dodatniej i pożyteczniej będzie mógł dla społeczeństwa pracować, tem łatwiej stawić zdoła czoło konkurencyi obcej, napływowej. Ale najmniejszego już celu nie ma wędrówka w świat „na robotę“, bo praca fizyczna wszędzie równa — a, jak się wyżej wykazało, tu u nas duże jest dla niej pole działaoia.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Cesarz

wysłał na ręce pułkownika angielskiego pułku dragonów, noszącego imię cesarza depeszę w chwili, gdy pułk ten miał być wysłanym do południowej Afryki. Depesza ta brzmi: „Oświadcz pan pułkowi me pozdrowienie! Oby wszyscy wrócili bez szwanku i zdrowi!“ Wilhelm II. R. Anglicy wielce się ucieszyli tej depeszy, przypisując jej znaczenie polityczne. Radość ta tem większa, że obawiano się, aby Niemcy, Francya i Rosya nie zawarły sojuszu na rzecz Transwaalu przeciw Anglii. Depesza cesarską nie świadczy o chęci cesarza wystąpienia czynnie przeciw Anglii. Trzeba wprawdzie w cesarzu rozróżnić dwie właściwości. Cesarz może jako człowiek życzyć szczęśliwego powrotu pułkowi, który jego imię nosi, a jako polityk i władzca być przeciwnym Anglii, ale trudno rozciągnąć granice, pomiędzy czynami cesarza jako człowieka, i cesarza jako polityka i panującego. Dla tego Anglicy słusznie wierzyć mogą, że cesarz sympatyzuje z nimi.

W każdym razie przekona się tak Francya, jako też Rosya, że przy zamierzonem wystąpieniu na rzecz Transwaalu nie mogą liczyć na pomoc Niemiec. — Tak mniej więcej donoszą pisma niemieckie.

Dodać jednak trzeba, że telegram cesarski, był tylko odpowiedzią na depeszę przesłaną cesarzowi przez pułkownika pułku Murdocha. Cesarska odpowiedź nie jest więc niczem innem, tylko aktem grzeczności. —

Lata „miłościwe“.

Bullą „Proper ante ad exitum“ ogłosił Papież Leon XIII. na rok przyszły jubileusz kościelny, czyli rok miłościwy.

Słowo „jubileusz“ pochodzi od hebrejskiego „jobal“. oznaczającego róg barani. Z rogów tych wyrabiano mianowicie trąby, służące do zapowiadania uroczystości. U starych Izraelitów przypadał jubileusz co 50 lat i obchodzono go według zakonu mojżeszowego aktem miłości bliźniego. Rzymianie znali również „rok miłościwy“ i obchodzili go niezwykłemi igrzyskami, oraz obrzędami religijnemi, lecz rok ten ponawiał się u nich tylko co lat sto.

Świat chrześciański nie znał w pierwszym tysiącu lat swego istnienia jubileuszu, pierwszy bowiem rok miłościwy, o jakim pozostały pamiątki i podania piśmienne, obchodził Kościół w Rzymie dopiero w r. 1300.

Około Bożego narodzenia r. 1299 i Nowego Roku, zaczęli mianowicie wówczas napływać do Rzymu ze wszech stron pątnicy, opowiadający sobie o udzielaniu w tym roku nadzwyczajnych odpustów. Chociaż w archiwum papieskiem nie znaleziono co do tego żadnych wskazówek, obwieścił jednakże papież Bonifacy VIII, po zasięgnięciu rady kardynałów, iż wszyscy, którzy po przyjęciu Sakramentów świętych zwiedzą po 30 razy, jeżeli są Rzymianami, po 15 zaś, jeżeli zdala przybyli, bazylikę sw. Piotra i Pawła, dostąpią najzupełniejszego odpustu przywiązanych do pokuty kar. Napływ pątników trwał bez przerwy cały rok; liczba ich doszła do 200,000. Liczba ta świadczy o żarliwej pobożności ówczesnych chrześcian, mianowicie, jeżeli się zważy, iż

odbywano pielgrzymki te pieszo, bez znajomości języka ludności, przez której kraj przechodzono, że nierzadko srożyły się w tych krajach wojny lub morowe powietrze, a drogi zalegali rozbójnicy. czyhający na mienie i życie pątników. Wszystkie te przykrości nikły atoli na wspomnienie Rzymu, na którego widok zalewali się pątnicy łzami, padali sobie wzajemnie w objęcia i całowali ziemię. Choć upadali ze znużenia, nie spoczęli, dopóki nie oddali hołdu księciu apostołów, wchodząc po kolanach po 21 stopniach schodów, prowadzących do kolumnady świątyni św. Piotra.

Pierwszy ów jubileusz uwiecznił z polecenia papieża malarz Gietto obrazem w bazylice Laterańskiej, a nadto ulano wtedy na pamiątkę uroczystości, nowe dzwony spiżowe dla bazyliki św. Piotra.

Wiek czternasty sprowadził na kościół wielkie nieszczęścia: niewolę papieża w Awinjonie i wynikłe stąd rozdwojenie kościoła. Na domiar złego grasowała wtedy w Europie dziesiątkująca ludzi morowa zaraza. Pod wpływem klęsk miękły umysły i skłaniały się ku pokucie. Rzymianie wysłali do Awinjonu posłów, z prośbą o urządzenie jubileuszów co 50 lat, na co się papież Klemens VI: zgodził, kładąc pielgrzymom obowiązek zwiedzanie, prócz bazyliki św. Piotra i Pawła, jeszcze i świątynię św. Jana Laterańskiego. Na ogłoszony jubileusz przybyło tylu pielgrzymów, że powstała obawa o ich wyżywienie; z uwagi na to obniżył pap.eż dni pielgrzymki dla miejscowych z 15 na 8 dni, a nawet tylko na dzień jeden.

Jeden z następnych papieży, Urban VI, postanowił odprawianie jubileuszów co 33 lat, a to na pamiątkę życia Pana Jezusa na ziemi. Marcin V. obwieścił też w myśl tego postanowienia jubileusz na rok 1413, lecz przybyło nań tak mało pielgrzymów, że wrócono znów do okresu 50-letniego, który potem na 25 letni zamieniono.

Jubileusz, który się odbył w roku 1450 upamiętnił się w historyi jubileuszów raz niezwykłą i niewidzianą dotychczas liczbą pątników, a powtóre nieszczęściem, jakie się wydarzyło na moście angielskim. Jednemu z jeźdźców spłoszył się muł, skutkiem czego powstał popłoch i załamała się poręcz u mostu. Przeszło 200 ludzi wpadło do rzeki i znalazło śmierć w jej nurtach.

Jubileusz r. 1500 odprawiono „otworzeniem po raz pierwszy bramy świętej lub złotej.“ Cztery bazyliki rzymskie: św. Piotra, Pawła, Jana laterańskiego i Panny Maryi (Santa Maria maggiore) są mianowicie świątyniami o pięciu nawach i tyluż bramach. Piąta brama jest u wszystkich tych świątyń zamurowana i otwiera się tylko w roku miłościwym. Rytuał wraz z modlitwami ułożył z polecenia papieża mistrz ceremonii Burkhard ze Strassburga. (Dok. n.)

Wiadomości polityczne.

Niemcy. Z powodu pojawienia się nowych planów marynarskich wszystkie pisma przypominają, że w roku 1898 tak kanclerz rzeszy, jako też sekretarz stanu w ministerstwie marynarki wyraźnie powiedzieli, że w przedłożonym programie powiększania nie ma być nic zmienionem do 1906 roku. Aliści rok zaledwo upłynął, a już rząd występuje z nowemi planami; pisaliśmy już, że rząd pragnie powiększyć flotę o 48 okrętów, a budowę tych statków rozkłada na 17—18 lat. Pisma niemieckie w przeważnej części nie zbyt przychylnie omawiają owe projekty, największym jednak szkopułem dla nich niestałość rządu. Słusznie powiadają one, jakżeż mamy tym razem uwierzyć, że rząd za rok lub dwa znowu nie wystąpi z nowym pomysłem, przecież mamy już przykład, że rząd ani roku nie umiał trzymać się tego, co sam do przyjęcia zalecał. — Nowe plany marynarskie mają być parlamentowi przedłożone już na początku przyszłego roku. Dziś trudno powiedzieć, czy rząd zdoła dla swych projektów uzyskać większość w parlamencie, pewnem jest, że opozycya będzie znaczną.

Wojna Anglo-Transwaalska. W dniu 31 października przyszło pod Ladysmith do walnej rozprawy pomiędzy burami a Anglikami. Jenerał angielski White przesłał do ministerstwa wojny bałamutne wieści, że stoczył potyczkę z burami, że ich odparł, ale wreszcie musiał przyznać, że musiał powrócić na dawne stanowisko, Nawiasem też wspomniał, że z spowodu rozbiegania się mułów wpadło kilka armat w ręce nieprzyjaciela, które to armaty ma nadzieję odzyskać, że wreszcie 2 bataliony wojska zbłąkały się, ale White, ma nadzieję, że powrócą do wieczora. Krótko potem nadesłał White depeszę, w której donosi, że dwa bataliony piechoty z 22 oficerami i jedna baterya wysłana przez niego dla zajęcia pozycyi na pagórku musiały złożyć broń. Jenerał bierze całą odpowiedzialność na siebie. — Z tego doniesienia wynika, że Anglicy ponieśli bardzo znaczną klęskę. Cała siła angielska zgromadzona w Ladysmith wynosi 12,000, z tych szósta część dostaje się do niewoli, nie licząc rannych i zabitych. Wątpić tedy należy, czy reszta armii angielskiej zdoła ujść szczęśliwie z Ladysmith. Po zniesieniu tej armii droga do Pietermaritzburg i do portu D'Urban stoi dla burów otworem. — Donoszą dalej, że oddziały burów docierają już do kolei łączącej Ladysmith z Pietermaritzburgiem. — Z Vryburga donoszą, że burowie zdobyli znaczne zapasy amunicyi. Z ziemi Beczuanów piszą, że część Afrykandrów — to jest tych, którzy pragną wydobyć się z pod rządów angielskich w Afryce, otwarcie się oświadcza za burami.

— Po pierwszej klęsce Anglicy cofnęli się do obozu. Zawrzała walka pod górą Umbambane, tuż pod Ladysmith. Cofanie się chwilowe burów było najwyraźniej wojennym podstępem. Wywabiono Angików z okopów, a potem zbito. O rezultacie nowej utarczki Anglicy nic nie piszą. — Faktem jest, że we wtorek wieczorem burowie ostrzeliwali pozycye angielskie i Anglicy też przyznają, że kilka granatów wpadło do obozu i miasta. Musieli tedy burowie otoczyć zupełnie Anglików, znacznie osłabionych klęską z dnia poprzedniego.

Anglia. Wieść o klęsce pod Ladysmith przygnębiła wszystkich bardzo, tem bardziej, że wierzono początkowo depeszom o zwycięstwach.

— Irlandzkie pisma otwarcie się cieszą nad zwycięstwem burów. Trapi ich tylko wzięcie do niewoli batalionów irlandzkich fizylierów.

Ameryka. Jakiś amerykański oficer zbiera ochotników i chce się udać do Transwaalu, aby stanąć po stronie zwycięzcy.

Ruch w Towarzystwach.

* **Szanownym** członkom Kółka Spiew. Kat. Tow. Rzem. Polskich w Poznaniu donosimy, iż lekcye śpiewu odbywać się będą co wtorek i czwartki w lokalu »Jutrzenki«, Stary Rynek. — W sobotę nadzwyczajna lekcya z powodu występu podczas mszy św. Szan. członków prosimy o liczne i punktualne przybycie.

Zarząd.

* **Wilda.** Czołem! Miesięczne zebranie Towarzystwa gimnastycznego »Sokół« odbędzie się dziś w czwartek, dnia 2 listopada rb. o godzinie 9 wieczorem na sali druha Siemieniewskiego. Szanownych druhów uprasza się o punktualne i liczne przybycie. — Biblioteka Tow. naszego otwartą będzie dziś o godz. 8. Wydział.

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 2 listopada.

Uczmy dzieci pisać i czytać po polsku

* **Pamiętnik** wieca generalnego wyszedł drukiem i jest do nabycia w ekspedycyi „Dziennika Poznańskiego“.

* Że mądre niewiasty »Gończowe« napadają na mnie, ilekroć wystąpię publicznie, rzecz to wiadoma i nie odpowiadałbym wcale na napaść. Chodzi mi jednakże o napiętnowanie bezczelnego kłamstwa, którego się te damy dopuściły twierdząc, że zaczepiłem przy czytaniu »Żywego Dzienika« wydalonego z W. Ks. Poznańskiego dr. Rakowskiego. Twierdzenie to piętnuję jako lichy wymysł. Przystojny młodzian p. dr. Rakowski przyśnił się chyba tym damom — znak to, że serce nie starzeje się nigdy. Lecz cóż pan dr. Rakowski? Pan dr. Rakowski, skoro się dowie, że figurował we snach dam gończowych, wzdrygnie się na tę myśl i może uczuje wdzięczność dla rządu pruskiego, że ukazem banicyjnym oddzielił go od tych śniących o nim adoratorek. Walery Łebiński.

* **Poznań.** (Urząd stanu cywilnego, od d. 28 do 30 paźdz.) Zapowiedzi: Szewc M. Bielawski z wd. Stan. Stanik ur. Zielonacką. Służący Ant. Wiśniewski z wd. Stanisł. Mendat ur. Szczęsną. Rob. Mich. Czajka z A. Śremską. Szafn. poczt. Marcin Jakubowicz z T. Wolniewicz. Śluby: Ślósarz J. Reuther z B. Smok. Tokarz w żel. Marc. Michalak z A. Langner. Ogrod. artyst. A. Rose z M. Pohler. Kasyer F. Knauerhase z Hel. Buchwald. Szewc O. Koepernik z M. Kroche. Mistrz stol. Fr. Radziejewski z M. Tuliszką. Naucz. Józ. Lepczyński z B. Schulz. Czel. kraw. Jon Skrzypczak z Barb. Piasecką. Urodziny: Syna: Agent generalny P. Hoffmann. Mistrz kraw. Fr. Gorzyński. Sierż. Fr. Dobbert. Rob. Stan. Małecki. Rob. Ant. Walenczak. Czel. piek. Ign. Jachnik. Kup. Ludw. Malicki. Rob. Jan Scheffler. Sierżant W. Schneider. Mistrz stol. J. Silski. Mistrz krawiecki N. Knoll. Córki: Asyst. magistr. G. Ehlert. Lekarz prakt. dr. med. Bol. Broekere. Ogrodnik Stanisław Szczęsny. Szewc Jan Warlich. Technik Fr. Zaedow. Miernik rządowy Adam Hollnack. Umarli: Wd. Ludw. Modrzyńska ur. Dymkowska 77 l. Wd. K. Doniecka ur. Gnaczyńska 63 l. Stolarz Jan Tyrakowski 41 l. K. Mrówka 8 l. Jan Borowski 14 dni. Mistrz kow. Fr. Vieth 77 l. Rurarz miast. F. Gebauer 72 l. Rob. Ant. Tylkowski 72 l. H-Cohn 23 l. Agent poczt. E. Spalding 65 lat. Wd. Ant. Brühl ur. Cybulska 72 l. B. Liebig 48 l. Franc. Rzyszkowska 2 l. I. Jakubowska 3 tyg.

* **Poznań.** (Urząd stanu cywilnego, dnia 31 paźdz.) Zapowiedzi: Podoficer A. Meyer z Mar. Scheffler. Mul. Nik. Drożdżewski z Maryanną Brojerską. Urodziny: Syna: Rob. Franc. Machnicki. Wicefeldwebel Star. Ratajski. Piekarz Stan. Krainski. Ogrod. Jan Kabat. Sekretarz rej. P. König. Córki: Rob. J. Becker. Sędzia R. Knitter. Szkuciarz J. Jaensch. Blachnierz P. Hähnel. Umarli: Wikt. Sandow 1 rok. Krawiec K. Beierlein 56 l. Krawiec K. Schulz 60 lat. Wd. Helena Drewes ur. Ratz 80 l. Wd. A. Kozińska 46 l.

* **W numerze** 246 »Wielkopolanina« napisano w spisie stanu cywilnego mylnie: Fryzyer Jan Steinke z Franciszką Szkudlewską — a winno być: z Franciszką Szkudelską. — Za omyłkę tę przepraszamy.

* **Poznań.** Dnia 14 listopada odbędzie się na sali Lamberta koncert włoskiej kapeli słynnej na cały świat opery medyolańskiej La Scala pod batutą znakomitego kompozytora włoskiego Piotra Mascaniego. Biletów nabyć można w księgarni Bothe i Bock w Poznaniu. Radzimy zamawiać w czas, bo popyt jest bardzo znaczny.

* **Poznań.** Wczoraj wieczorem po nieszporach żałobnych niesłychane tłumy osób snuły się we wszystkich kierunkach za miasto ku cmentarzom oświetlonym tak rzęsiście, że łuna od nich biła daleko. Prawdziwy zbytek w tem oświetleniu robią ludzie mienniejsi niepotrzebnie — stosowniej byłoby, aby więcej poświęcano na cele dobroczynne, zamiast wydawać pieniądze za świece i lampki w składach ludzi nam najnieprzychylniejszych. Trudno jednakże walczyć pismom przeciwko przesadzie, ambicya wywyższania się jednych nad drugich jest wadą bardzo zakorzenioną w umysłach publiczności.

* **Poznań.** Uwięziono męża, który pokochawszy dziewicę, chciał się pozbyć żony. Znalazła ona poprzednio buteleczkę, na której przylepioną była karteczka z napisem trucizna, przeto była ostrożną. Kiedy mąż poczęstował ją butelką wódki i zachęcał do wypicia, wzięła ją, schowała, a potem zaniosła do rewizyi. Znaleziono w niej truciznę i męża aresztowano.

* **Poznań.** Przy liczeniu koni w mieście i na przedmieściach okazało się, że ich jest 1087. (—) Na Szerokiej ulicy przedwczoraj zderzyły się dwa wagony kolei elektrycznej; szkoda jest u obudwóch nieznaczną.

* **Z teatru.** W sobotę ujrzymy jedno z arcydzieł Aleks. hr. Fredry (ojca) p. t. »Dożywocie«. Utwór ten zaleca się przedewszystkiem złotym humorem, żywą akcyą i niezmiernie zajmującą fabułą. U nas będzie »Dożywocie« poniekąd nowością, mało kto bowiem pamięta to ze sceny. Główną rolę sztuki »Łatki« odegra dyrektor Ryger, jedyny dziś bodaj, a doskonały interpretator fredrowskich typów. Uczta duchowa będzie świetną — spodziewać się też można licznego udziału widzów. W dodatku ukaże się nader wesoły i dowcipny wodewil jednoaktówka Offenbacha p. tyt. »Płaczka i Śmieszek« z udziałem pani Howorko-Wiśniewskiej. Milutki ten wodewil opatrzony piękną muzyką podobać się musi ogólnie publiczności. W niedzielę zostanie sobotni wieczór powtórzonym, a po południu odegraną będzie wesoła sztuka z węgierskiego ze śpiewami i tańcami pt. »Gorąca krew.« — W najbliższym tygodniu odbędzie się napewno uroczysty wieczór Chopinowski z łaskawym udziałem pani Franciszkowej Krysiakowej i dr. Kaźmirza Jarnatowskiego. — Bliższe szczegóły podamy później.

* **Ślub.** Dnia 29 bm. odbył się w mieście naszem obrząd ślubny p. Józefa Lepczyńskiego z panną Barbarą Schultz w kościele Bożego Ciała, wspaniale ustrojonym w zieleń, kobierce i kwiaty. Pobłogosłowił związek ślubny X. Kostencki w asyście brata młodej panny X. Stanisława Schultza. Cała obszerna świątynia była zapełnioną licznymi przyjaciołmi i znajomemi obu nowożeńców. Po uroczystości kościelnej uczestnicy ślubu wzięli udział w serdecznej biesiadzie weselnej w hotelu »Monopol« p. Deimerta, rodaka naszego, którego pod każdym względem polecić możemy. Bawiono się wybornie aż do białego dnia.

* **Zebrane** w miesiącu październiku 30,80 marek na »Chleb św. Antoniego« oddaliśmy we właściwe ręce. O dalsze składki prosimy.

* **W listopadzie** według proroctwa Falba początek będzie suchym do 8, potem do 14 słota, a do końca sucho.

* **Jerzyce.** Ulicę »Krótką« przezwano na »Ciasną.«

* **Kobylepole.** Kr. rejencya, raczej landratura ze swego fnnduszu dyspozycyjnego ofiarowała 50 marek jako nagrodę dla stróża pałacowego w Kobylempolu, Filipa Kaźmierczaka, za 50-letnią wierną służbę.

* **Jarocin.** W Potarzycy spaliły się zabudowania gospodarzy Kaczmarka Luczaka, Witczana i Spitalniaka. Budynki mieli zabezpieczone, ale o zbożu i sprzętach nie pamiętano. Lekkomyślność ta srodze ukaraną została, bo cały trud roczny poszedł z dymem w powietrze.

* **Gniezno,** dnia 24 paźdz. Syn mój, Wawrzyn Budnik, wyszedł przed 20 laty za robotą z Gniezna do Saksonii. Ostatnią wiadomość odebrałem od niego z folwarku Schok, pod miastem Lich. Pracował tam u posiedziciela Krügera. Możeby który z szanownych czytelników mógł mi donieść o miejscu pobytu mego syna. — Uniżony Jan Budnik, robotnik w Gnieźnie.

* **Rakoniewice.** Posiadłość kupca Wreschnera kupił p. Wawrzyn Leśniczak za 8 tys. marek.

* **Kościan.** Pan Chłapowski z Bonikowa kupił na dniu 28 zm. za 212,000 marek majątek Giecz, położony w powiecie średzkim, który to majątek przyległy jest dawniej kupionemu majątkowi Chłapowa.

* **Kościan.** W Jasinie młynarz Stark połączył praktycznie wiatrak z lokomobilą, tak, iż może o każdej porze mleć, czy wiatr czy nie wiatr.

* **Grodzisk.** Służąca Cecylia Haremba będąca lat 25 w służbie u tych samych chlebodawców, otrzymała w nagrodę podarek pieniężny.

* **W Żydowie** założona kasa oszczędności i pożyczek nie miała spodziewanego obrotu i dla tego zniesiono ją uchwałą walnego zebrania. Zarząd zajął się jej zlikwidowaniem.

* **Janikowo.** Cukrownia »Kujawy« uchwaliła na walnem zebraniu właścicieli 14 procent dywidendy i każdemu dostawcy buraków 33 fen. dodatku za centnar dostawionych buraków.

* **Mogilno.** Posiadłość Padniewko nr. 30 nabył od Hermanna Bethkego p. Józef Stark z Mogilna. — W tutejszym orędowniku powiatowym ogłasza pan Jan Kłossowski, iż sprzedał swoją parową mleczarnią p. Oskarowi Schunerrowi. — Mają tu wystawić parową cegielnią. — Możeby towarzystwo przeciw karciarstwu przysłało kogoś celem werbowania członków, aby przez to wytępić w Mogilnie karciarstwo, które bardzo się zagnieździło pomiędzy klasą tak wyższą jak średnią. Zgrywają się w sposób zastraszający, a oprócz szkód materyalnych, są inne jeszcze większe.

* **W Obornikach** spaliło się 6 domów mieszkalnych w rynku.

* **Rawicz.** Robotnik Nogara szukał śmierci Rozebrał się do koszuli i położył w nocy na ziemię, a że w nocy tej był przymrozek — zmarzł.

* **Łęg** dnia 30 paźdz. Dnia 29. 10. w Łęgu, w powiecie pleszewskim, w parafii Rzegockiej odbyło się o godz. 4 po południu poświęcenie dwóch krzyżów. Aktu poświęcenia dokonał nasz ukochany ksiądz prob. Głowicki z Rzegocina. Przy pierwszym przemawiał nasz ukochany ksiądz Proboszcz przez 3 kwandranse. W pięknej przemowie o znaczeniu krzyża, napominał mówca nasz ludek polski do miłości i zgody. Przytem też pochwalił ofiarność gospodarzy Wojciecha Garstki i B. Taczały, których staraniem te krzyże ustawiono. Przy drugim krzyżu odśpiewał ksiądz proboszcz z parafianami, których było do 150

pieśń: »Boże w dobroci.« Piękna uroczystość pozostanie nam długo w pamięci.

* **Inowrocław.** Kupca Markusego ze Strzelna skazał sąd karny na 4 lata więzienia w domu karnym (cuchthaus) i 10 lat pozbawienia praw obywatelskich za fałszowanie weksli.

* **Ujść.** Most na Noteci naprawiono i oddano do użytku publicznego.

* **Inowrocław.** Drukarnia pisma hakatystycznego: »Kujawischer Bote« własnym nakładem wydała karty korespondencyjne z polskiemi napisami, jak: »Pozdrowienie z Kujaw« i narzuca je polskim składom papieru. Czy to nie ciekawy objaw? W ogóle hakatyści tajni gnieżdżący się u nas na podstawie funduszów hakatystowskich zamieszczają godła kupieckie w języku polskim — pytajmy się naprzód, zanim do takiego składu wstąpimy, czy właścicielem jest Niemiec uczciwy — czy hakatysta! A w drugim razie uciekajmy, jak od zapowietrzonego, choćby jak najtańsze ofiarował nam towary.

* **Pozdrowienie z Betleem.** Oryginalną myśl urzeczywistnia właśnie »Towarzystwo międzynarodowe kart z widokami« w Berlinie (Friedrichstr. 239), które przyjaciołom swym gotuje uciechę na gwiazdkę Umożliwia ono każdemu zasłanie z Ziemi Świętej pozdrowienia. Myśl ta wiele w sobie posiada uroku i nie można zaprzeczyć — że Towarzystwo zajęło się tem pięknem przedsiębiorstwem z należytą powagą. Pozdrowienie z Betleem jestto karta ilustrowana, narysowana przez znanego popularnego mistrza prof. Plockhorsta. Jest to obrazek, który miłe na nas robi wrażenie, ponieważ przedstawia nam rodzinę świętą. Karta ta wysłaną będzie w wigilią Bożego Narodzenia z Betleem; nie wątpimy więc, że znajdzie się wielu lubowników, którzy chętnie przyłączą się do tak pięknego przedsiębiorstwa. Karty te można nabyć we wszystkich lepszych składach; można je już zaadresowane wysłać wprost do wyżej wymienionego Towarzystwa, celem ekspedycyi ich z Ziemi Świętej, dołączywszy 20 fen. na porto. — Bardzo to wszystko ładnie, tylko jednego brak tym kartom: polskich napisów.

* **Berlin.** Tak zwana liberalna era Falka a w istocie Bismarcka rodzi teraz owoce. Gdzie się podziała dawna religijność, nawet u protestantów, od czasu, gdy można żyć bez religii (konfessionslos). Za bezreligijnością poszło nieuszanowanie rozporządzeń rządowych. Moralne wpływy nie mają dziś znaczenia — tylko prokurator i żandarm, a gdzie tych nie ma zaraz na miejscu, tam dzieją się wybryki. W Berlinie, w Alei Zwycięstwa uszkodzono wiele pomników, jakie za wpływem cesarza ustawiono, celem uwiecznienia sławy i pamięci członków domu pruskiego — o tem pisaliśmy. Teraz świeżo zdaje się jakby pomysł berlińskich szkodników był szkołą dla innych, bo oto w Rudolstacie zrzucono z postumentu popiersie Schillera.

* **Berlin.** Główny działacz »Ostmarkenvereinu«, tj. hakatystów, radzca sprawiedliwości (jakiej?) Wagner w Berlinie otworzył zdaje się ajenturę dla zgłaszających się adwokatów, z chęcią ich przeniesienia się do dzielnic polskich państwa pruskiego. Ponieważ adwokatom jest wzbronione wszelkie staranie się o praktykę adwokacką i ściąganie do siebie klientów, powstało podejrzenie, jakoby hakatyści mieli osięgnąć wpływy z władz rządowych celem ułatwiania adwokatom stanowisk. Władze powinny wybierać najzdolniejszych, a nie kierować się uczuciami narodowości.

* **Berlin.** Główna wygrana w loteryi kr. pruskiej 500 tysięcy mk. padła na nr. 140,325 u kolektora w Koblencyi.

* **W Misnii** u kotlarza Thurma próbowano siłę kotła naciskiem powietrza. Kocieł okazał się za słabym i pękł skutkiem wybuchu. Prąd powietrza był tak silnym, że urwał głowę właścicielowi fabryki i odrzucił ją o 15 metrów na ulicę.

* **Palenie** trupów przy pomocy płynnego powietrza. W Nowym Jorku wykończono kosztorys na postawienie budynku, w którym ciała zmarłych mają być niszczone przez płynne powietrze, wywołane 190 stopniami zimna.

* **Dalszy** ciąg składek na budowę kościoła Najśł. Serca Jezusowego w Jerzycach od 8. 7. do 6. 10. 1899 r. (Dok.) Dotychczas na moje ręce wpłynęło składek 36.068,53 mk. — w ostatnim kwartale zaś 3727,90 mk. Bardzo to znaczna suma w tak krótkim czasie. Z postępem budowli okazuje się też tem żywsze zainteresowanie się naszym kościołem nie tylko u parafian, ale także w szerszych kołach Znaczniejsze ofiary w tym kwartale złożyli p. p.: Ludwik Gaciński z legatu swej siostry śp. Michaliny G. 650 mk., Dr. M. z D. 150, spadkobiercy ś. p. M. B. 306, robotnice z fabryki cygar Schuberta 110, X. proboszcz Potrykowski wraz z parafianami śmigielskimi 85, Bractwo Różańca Żywego Matek w Jerzycach 750, O. W. z Poznania 100, O. S. i O. W. 200, gospodyni p. Katarzyna Remlein z Jerzyc 1000, Bractwo Różańca Matek 300 na aparaty, Jan Paczkowski 260 mk. — Prócz ofiar w pieniędzach otrzymał nasz kościół wiele pięknych i drogocennych darów dla służby Bożej potrzebnych, jako alby z koronkami ręcznej roboty, obrusy, komeżki z takiemiż koronkami, korporały, ręczniki, także, dwie stuły, dwa ornaty białe, 1 fioletowy, 2 sukienki na puszkę, 2 welum do Najśw. Sakramentu. Dary te przybywały szczególnie przed rozpoczęciem nabożeństwa w nowym kościele na wyposażenie zakrystyi. W ostatnim czasie ofiarowała też pewna gospodyni K. J. z Jerzyc 3000 mk. na monstrancyą w stylu romańskim. — Nabożeństwo odprawia się w nowym kościele od 1 października tymczasowo jeszcze tylko w niedzielę i święta, skoro presbyteryum będzie wykończone, ołtarz wielki zbudowany i ściany odpowiednio odmalowane — całe nabożeństwo i w dni powszednie przeniesione będzie do nowego kościoła. Przed grudniem pewno się to stanie. Największa potrzeba jednak już zaspokojona, że parafianie jerzyccy nie potrzebują się więcej cisnąć w ciasnej kapliczce, lub chodzić do miasta — ale wszyscy wygodnie pomieszczą się w obszernym kościele. Radość malująca się na twarzy każdego świadczy, jak się każdy cieszy, że należy do parafii, która tak wspaniały ma kościół. — »Bóg zapłać« za ofiary i dary obficie złożone — a proszę o dalszą łaskawość, bo wiele jeszcze potrzeba.

Jerzyce, d. 24 października 1899.

X. Kolasiński.

* **Kalendarz.** Piątek 3 go listopada: Huberta b. Wschód słońca o godzinie 7 minut 2, zachód o godzinie 4 minut 24.

Od Redakcyi.

* **Zarządowi** Tow. Przem. w Żerkowie. Nie znamy nazwiska prezesa Tow. Przem. w Królewskiej Hucie. Poczta powinna dostawić list tak zaadresowany: Do Zarządu Towarzystwa Przemysłowego w Hucie Król. Dla pewności można dodać w nawiasach: (An den Vorstand »Towarzystwo Przemysłowe« in Königshütte.) Gdyby poczta list miała zwrócić, należy natychmiast wysłać zażalenie do ministerstwa poczt w państwie niemieckiem. Poczta jest obowiązaną ekspedyować listy i starać się o ich dostawę, jeżeli adres jest czytelny i określa dokładnie albo osobę, albo też instytucyą, Towarzystwo i t. d. istniejące.

* **Panu** A. B. w Poznaniu. Książkę taką sprowadzi Panu każda tutajsza księgarnia. Tytuł jej jest: »Verzeichniss sämmtlicher Ortschaften der Prowinz Posen i t d. Zum Dienstgebrauche für die Postanstalten bearbeitet. Posen 1894.

Ostatnie wiadomości.

Wojna Anglo-Transwaalska. Wydaje się prawie pewnem, że White nie utrzyma się w Ladysmith, ponieważ zaś linie odwrotowe przez burów są obsadzone łatwo być może, że burowie zgotują Anglikom mały Sedan.

Za wszelkie podane ogłoszenia oraz reklamy Redakcya nie bierze odpowiedzialności

(Nadesłano.)

Nadzwyczaj dobrym skutkiem cieszyły się w najnowszym czasie kiszki na szczury aptekarza E. Hammerschmidta w Siegburgu pod względem tępienia szczurów masami. Gdziekolwiek użyto tego środka, wszędzie usunięto tę plagę, często tak nieznośną. Przy zakupnie kiszek na szczury, których nabyć można w przeważnej części aptek i drogeryi w całych Niemczech, zważać należy na nr. patentu rząd. niem. 95377. O skutku pisze n. p. król. nadleśniczy pan Düssel w Herzogenroda: »Opatentowane kiszki na szczury skutkowały zadziwiająco; najserdeczniej za nie dziękuję.«

Berlin, 30 października 1899.
(Ciągnienie przedpołudniowe).
(Numera, przy których wygrana nie oznaczona w nawiasach, wygrywają 220 marek).

99 [500] 102 264 [300] 443 588 [1000] 698 715 24 893 949 90 99 1069 124 [5000] 314 70 633 78 887 2050 83 [500] 89 186 410 75 535 81 609 74 727 48 93 978 3024 [300] 85 150 216 83 456 82 524 790 4254 511 [300] 621 710 [500] 865 902 5073 [1000] 278 313 408 511 [500] 30 671 808 55 923 [300] 41 6106 [500] 208 63 370 463 [500] 536 711 875 7001 [500] 422 526 736 822 920 61 8153 76 311 85 449 51 547 621 79 724 818 936 54 [500] 9133 438 44 673 719 94

10070 276 366 96 457 558 801 99 11281 534 695 746 85 927 90 12010 [1000] 210 24 32 466 95 504 99 621 775 916 13041 381 515 28 70 601 44 64 87 [300] 716 868 83 14142 44 [3000] 329 88 526 807 75 [300] 962 15070 198 346 [300] 551 716 815 65 [300] 86 16049 [300] 169 95 231 41 449 745 807 58 17002 6 160 [500] 258 99 438 502 766 70 [10000] 71 [3000] 862 954 18237 447 88 757 19005 157 219 33 58 582 649 772 80 829 54 96 976

20019 135 342 [500] 46 455 552 895 924 62 21149 202 410 [500] 642 [1000] 46 66 974 80 22073 230 68 [3000] 544 638 [500] 745 64 984 23081 151 236 [300] 417 76 592 668 712 905 37 55 24059 121 31 239 50 429 924 47 25218 321 405 [500] 26 91 504 618 [1000] 38 96 26071 262 312 405 [3000] 70 730 967 27110 312 617 51 727 945 56 28021 26 [500] 300 731 64 [3000] 29064 128 287 400 [300] 1 [500] 513 29 769 843 952 68

30102 [1000] 286 366 929 31095 201 [1000] 464 81 578 707 24 [3000] 32025 250 368 457 637 52 89 33165 [500] 562 628 49 57 85 87 711 49 76 823 27 905 34002 24 124 298 337 65 82 821 75 35033 161 292 449 505 10 [500] 682 740 99 871 [500] 988 36126 270 98 389 635 935 96 37036 [500] 149 76 266 356 419 52 73 537 709 897 38043 108 31 53 [3000] 212 521 748 39072 235 85 88 430 510 730 949

40334 413 509 646 814 924 41082 212 23 [3000] 612 17 57 839 926 42029 107 9 29 271 586 621 45 851 43061 65 70 100 76 292 316 703 887 44056 239 414 15 877 45048 69 644 [500] 706 953 46000 79 678 [300] 828 964 47026 127 292 335 40 [1000] 585 784 48018 36 307 [500] 32 40 59 542 675 756 906 49215 51 [300] 382 456 65 67 645 704 885 97 962

50112 496 772 [500] 860 928 51155 215 613 [300] 29 38 920 [1000] 52002 239 320 407 76 542 52 729 35 45 73 871 900 94 [300] 53042 84 87 [500] 234 471 502 630 57 833 900 [300] 54184 433 [500] 653 58 740 67 [3000] 72 814 50 90 55051 58 96 541 49 609 87 768 814 96 965 90 56016 60 113 63 362 82 504 88 600 819 25 [500] 44 69 77 57067 101 4 206 8 32 496 511 732 91 852 58129 326 499 522 [1000] 44 67 676 819 944 49022 401 18 57 622 48 713 35 870 921

60176 518 787 802 931 96 61142 204 422 [1000] 84 715 875 62267 468 765 816 [500] 939 [300] 63104 632 865 86 926 74 88 64013 39 [3000] 70 [500] 367 89 435 40 88 576 615 96 910 65047 115 36 68 372 86 569 682 [300] 759 881 66049 [500] 139 488 601 51 717 68 73 [500] 895 901 55 98 67072 [300] 224 34 457 61 83 87 [3000] 524 [300] 648 87 738 831 [500] 73 908 68004 397 499 508 56 635 [500] 44 847 917 89 97 69066 221 522 52 824 55 85

70459 [3000] 502 12 626 888 900 71055 419 545 663 735 62 [3000] 899 909 [500] 93 72054 541 [3000] 679 781 946 57 73006 229 [500] 601 57 74037 [500] 147 376 508 670 [300] 781 827 81 75299 [1000] 343 604 [3000] 892 76078 100 29 270 [5000] 325 401 542 [500] 814 911 77189 237 348 92 583 [5000] 691 796 816 [300] 19 27 39 78086 348 435 64 528 697 772 79216 328 88 99 417 21 [500] 518 641 725

80275 91 581 826 81063 223 25 426 28 36 564 738 845 938 88 82231 61 363 71 428 819 43 965 [3000] 83011 114 73 216 97 377 443 630 727 891 913 40 [300] 85 84223 31 54 332 574 676 [3000] 728 884 85092 93 99 119 57 82 441 592 758 86164 280 309 408 76 553 65 98 684 875 973 87024 59 127 237 [300] 56 88 513 638 50 888 911 67 [1000] 88055 88 96 236 304 9 87 90 621 722 806 41 [1000] 89178 [300] 339 62 478 558 643 85 99 849 967

90085 216 [300] 309 48 50 762 909 58 81 91008 13 73 [300] 177 85 733 923 [500] 92008 98 219 32 99 604 39 921 59 65 93068 231 308 [1000] 407 19 31 [300] 59 752 808 94214 385 469 74 77 739 814 81 942 95101 27 87 507 623 743 828 40 46 989 96110 12 57 250 66 306 580 612 24 713 27 42 71 [3000] 801 902 10 51 [300] 81 97037 824 [1000] 98183 [300] 337 598 680 832 99166 282 359 63 95 410 736 849 982

100222 382 436 79 514 863 92 904 101061 68 369 448 [500] 824 973 102038 98 211 426 [300] 540 865 [300] 99 911 [1000] 103007 99 359 419 502 10 59 618 714 91 838 969 104027 248 89 637 836 105265 97 310 83 [300] 547 638 846 [1000] 94 976 106006 164 87 275 [500] 727 43 [500] 847 75 83 973 107272 316 [3000] 415 21 519 36 709 97 861 975 108000 32 115 86 234 65 74 96 321 531 109005 29 51 172 697 726 41 92 991

110188 296 354 68 423 89 622 72 97 742 920 42 111001 24 109 51 216 [1000] 514 799 [1000] 112121 [500] 58 249 497 537 613 16 847 49 [300] 113032 59 122 50 418 [300] 566 812 28 57 [300] 114060 382 403 51 554 670 710 845 56 115052 [300] 278 307 54 [1000] 545 741 800 87 116190 400 53 528 [3000] 757 94 117082 200 16 323 603 44 63 74 706 20 69 988 118052 89 431 94 583 677 725 119074 176 256 67 90 326 40 88 90 430 523 686 791

120239 327 52 59 78 746 51 61 121006 100 865 122225 70 76 422 503 [3000] 87 617 66 712 49 894 932 123026 [3000] 70 75 228 58 358 734 819 124067 87 250 92 300 504 657 66 713 17 125308 603 4 805 917 76 [300] 126039 140 252 94 573 [15000] 99 714 916 75 127143 67 [1000] 294 352 472 82 [1000] 627 716 50 94 905 19 128041 125 [500] 59 228 310 [3000] 48 431 699 846 958 129124 95 208 338 410 513 79 729 86 826

130048 352 405 683 778 820 54 131003 [3000] 67 [1000] 114 367 452 64 583 132010 [300] 63 90 523 649 133196 488 512 [300] 982 93 134111 21 207 63 410 21 57 99 [1000] 523 [3000] 135048 82 94 [300] 275 [500] 308 33 [300] 84 438 87 539 136063 103 42 [500] 280 369 454 508 612 701 [3000] 16 907 [300] 9 [1000] 27 45 137513 22 138123 269 542 778 929 [300] 139045 173 255 79 335 617 751 [3000] 907

140031 46 56 165 262 351 674 794 814 58 141222 [500] 47 52 72 369 504 629 60 920 [300] 142225 371 458 613 [300] 143010 83 374 499 528 66 610 [500] 36 834 [300] 78 [1000] 928 144005 80 [3000] 398 405 39 609 [300] 70 813 145161 323 [3000] 32 71 633 54 92 863 146002 5 52 355 57 92 [500] 665 751 72 910 147531 217 361 76 421 683 73 937 148049 77 326 46 90 761 [300] 78 79 992 149020 68 93 136 51 555 608 792 854 76 916 67

150068 [3000] 144 64 93 [500] 383 89 [500] 516 90 611 84 91 782 [1000] 941 [300] 151045 [300] 125 73 416 518 99 735 853 152163 94 [300] 214 [500] 529 691 [500] 758 860 982 153000 [500] 47 175 228 47 448 502 34 95 722 [500] 871 [300] 955 154006 [300] 16 60 122 35 263 446 632 722 23 91 994 155045 142 75 202 25 317 454 65 81 514 75 630 719 64 69 831 42 59 156120 74 338 412 64 548 71 90 627 788 868 95 935 157000 112 243 96 [1000] 309 510 794 833 53 83 89 158071 137 [500] 261 97 342 724 888 926 159022 [1000] 120 647 62 725 55 819 52 71 955 [1000] 56

160050 414 540 [3000] 56 93 659 73 [300] 702 83 [1000] 161062 [1000] 67 141 380 448 64 [3000] 512 704 820 39 56 97 162112 [300] 402 4 87 500 20 63 81 602 893 903 163015 189 94 658 92 735 164060 289 326 94 484 90 607 844 89 165136 300 492 519 702 166236 340 [3000] 412 548 63 707 [5000] 65 95 829 945 167057 75 142 94 239 94 475 505 636 723 860 924 47 168012 [300] 15 86 98 200 379 433 83 96 629 78 706 59 85 169380 84 476 [500] 742 805 930

170001 116 [3000] 32 215 75 363 444 548 55 [500] 171165 659 69 85 976 91 172001 [3000] 11 51 121 50 734 65 843 62 907 173076 259 369 88 526 637 847 174013 40 98 382 400 720 28 55 815 32 956 175104 22 [500] 250 504 176145 261 610 47 733 865 67 93 177097 322 492 598 640 850 926 178082 88 408 733 832 919 [500] 179019 64 65 80 102 [300] 82 499 [300] 515 [1000] 740 885 [300] 926 [1000]

180011 [3000] 25 50 56 247 302 50 507 49 737 98 [500] 811 942 181143 [300] 76 285 182278 466 665 706 891 937 183069 484 521 664 [300] 90 944 184036 251 329 [300] 66 412 36 73 569 [1000] 685 761 971 185016 143 71 [300] 85 345 613 74 865 [300] 969 186080 426 82 644 708 826 914 55 187044 148 394 558 [3000] 646 86 740 892 188038 112 300 531 740 73 950 189023 61 91 308

190109 70 263 330 67 413 552 621 57 792 828 914 27 28 191219 82 [10000] 383 546 49 84 686 752 900 192077 223 416 32 39 500 86 600 44 71 850 193059 323 35 487 93 555 67 771 871 194096 [300] 132 519 34 656 725 834 967 195032 135 75 246 526 607 60 787 93 [1000] 879 990 [500] 196112 15 [500] 332 513 650 751 84 197220 [3000] 82 315 79 412 865 949 198254 377 828 935 199024 [300] 165 458 645 [1000] 46 86 827 [300] 55 923 35

200137 269 77 94 395 529 53 69 783 891 970 201119 77 255 319 437 [1000] 516 66 603 98 202031 76 [1000] 213 493 548 [300] 673 713 17 29 815 63 203057 235 365 409 522 809 89 983 204015 [300] 22 235 301 540 807 925 205038 189 298 348 73 638 70 85 [300] 751 847 68 [3000] 978 [1000] 206197 720 971 93 207065 168 202 68 327 436 41 [3000] 49 92 862 208049 53 197 [300] 228 77 461 554 666 92 704 40 209033 153 [300] 223 364 510 895 953

210003 299 302 [500] 54 404 [500] 508 56 211242 351 461 509 729 842 [300] 55 71 97 212024 112 71 278 82 313 517 659 213026 89 160 70 90 248 393 429 [300] 602 811 926 [500] 35 214113 337 420 82 572 77 638 80 824 47 72 80 928 215029 116 39 211 348 79 81 420 548 76 78 640 786 874 [300] 216045 213 18 375 97 733 48 973 217003 [3000] 550 824 900 218134 39 51 441 562 631 786 847 54 219021 48 92 245 611 949 83

220017 27 105 77 [500] 219 94 465 [300] 66 520 797 [300] 221014 20 30 [300] 280 535 699 716 914 222014 70 180 [500] 323 438 45 513 [1000] 55 57 823 [3000] 918 223080 157 59 306 16 35 50 412 596 618 [300] 67 945 56 [300] 224015 24 73 [300] 92 249 347 407 20 [1000] 870 [300] 82 941 225126 30 228 38 376

Im Gewinnrade verblieben: 1 Gewinn zu 200000 Mk., 2 zu 150000 Mk., 2 zu 100000 Mk., 2 zu 75000 Mk., 1 zu 50000 Mk., 1 zu 40000 Mk., 6 zu 30000 Mk., 16 zu 15000 Mk., 34 zu 10000 Mk., 59 zu 5000 Mk., 796 zu 3000 Mk., 911 zu 1000 Mk., 1033 zu 500 Mk.

Berichtigung. Die in der Liste vom 28. Oktober vormittags befindliche Berichtigung der Liste vom 27. Oktober vormittags muß heißen: 205 208 statt 205 288.

Berlin, 30 października 1899.
(Ciągnienie popołudniowe).
(Numera, przy których wygrana nie oznaczona w nawiasach, wygrywają 220 marek.)

71 121 520 622 97 805 22 61 69 964 1486 [300] 501 817 973 2320 39 510 [1000] 25 28 98 613 [3000] 31 [300] 47 861 [300] 3256 81 347 445 508 893 930 4187 552 737 5058 85 214 416 25 88 92 668 736 892 6008 110 43 259 319 429 74 [300] 513 55 631 840 76 987 [3000] 7191 751 65 73 991 [500] 8054 [1000] 273 301 57 573 631 731 870 99 9045 720 845 969 74 82

10000 33 136 312 487 544 [3000] 612 766 93 894 914 90 11068 150 238 383 528 [500] 648 97 738 12025 148 225 470 79 694 760 940 67 13125 58 208 79 361 416 55 620 728 872 95 14118 29 49 239 391 436 563 727 863 915 [3000] 15062 108 376 433 508 676 81 862 914 16288 323 447 716 931 17058 59 122 319 43 61 589 618 [300] 44 905 18192 230 321 [300] 414 [1000] 505 22 692 827 54 964 19138 208 [1000] 312 18 587 94 621 [500] 875 907 28 97

20083 86 [500] 139 215 82 345 459 522 785 21363 766 71 941 46 82 22078 [500] 142 47 326 465 602 54 744 837 921 [3000] 48 23021 31 348 68 70 77 721 74 842 930 24103 27 52 232 541 57 82 635 728 57 831 920 71 25033 292 482 612 850 81 912 15 93 26013 42 131 260 85 401 33 545 98 823 27000 99 546 721 905 63 95 28015 263 83 488 549 644 98 738 832 999 29005 39 261 304 29 41 490 [3000] 553 68 699 30082 67 114 235 59 471 642 770 86 810 953 58 31060 206 79 421 554 717 [300] 955 32059 65 283 459 [300] 684 33361 [1000] 27 61 91 98 156 78 255 323 [500] 46 91 541 616 873 976 34065 146 354 476 509 800 958 63 71 85 [500] 35103 444 69 36234 300 81 555 607 34 762 76 822 31 37020 [300] 171 [500] 202 [500] 4 45 395 573 612 781 882 84 87 [3000] 978 83 38051 279 82 98 375 623 787 986 39027 107 205 629 719 54 918 43 87

40000 5 116 63 99 339 61 79 486 577 719 92 894 972 41274 332 44 464 97 789 808 25 984 42000 74 138 90 293 319 48 407 701 [300] 915 45 43126 74 82 213 362 73 406 533 701 949 44031 39 461 585 635 915 45205 95 380 82 443 506 612 23 28 731 914 28 46222 323 478 85 673 784 909 23 47191 204 83 307 813 930 63 48077 156 [3000] 266 368 473 506 41 47 619 28 49045 57 248 471 504 68

50055 122 265 91 338 404 92 759 [1000] 67 935 51163 94 236 408 668 889 52176 374 85 488 91 845 66 86 53021 36 125 82 223 319 [3000] 81 476 546 603 80 98 758 887 54049 214 44 484 556 [500] 811 [500] 24 67 [3000] 77 55104 208 17 48 97 515 24 635 82 764 825 78 93 925 98 56061 139 91 559 613 [500] 68 72 96 752 71 801 57020 174 83 470 646 711 96 815 16 951 [300] 77 58023 85 143 [300] 50 323 39 62 [300] 485 611 38 59005 511 26 843 [500] 901 28

60114 41 439 80 61077 162 87 382 421 563 607 [3000] 708 23 913 62159 248 50 344 97 400 97 579 97 754 905 [500] 51 57 63175 82 447 511 26 625 846 958 [1000] 64208 35 655 [3000] 93 770 864 906 8 65035 77 472 532 [500] 61 98 762 80 908 37 66063 147 209 529 699 934 67000 [3000] 84 378 672 718 82 858 68230 52 86 91 445 541 60 665 69240 [3000] 80 319 94 634 76 784 86 945 79

70001 317 49 401 60 73 82 545 66 713 [500] 905 [1000] 75 94 71148 75 418 74 80 83 578 729 [1000] 805 72181 280 384 [3000] 414 60 636 63 717 76 933 73060 111 82 383 458 [300] 71 [500] 546 850 89 74163 338 44 467 524 650 726 47 [3000] 75047 123 42 202 36 318 708 74 825 81 959 76146 [3000] 51 355 [500] 59 84 439 807 27 924 77203 355 423 [300] 33 565 605 740 862 78106 266 72 399 460 630 756 [500] 806 79123 442 525 718 821

80196 295 302 46 54 [500] 441 45 65 507 [3000] 38 75 606 730 46 54 97 [300] 853 95 975 81312 43 560 607 [3000] 76 833 82160 467 551 692 [500] 743 919 83016 [3000] 56 63 137 [300] 250 428 641 791 84019 85 122 74 337 449 578 717 29 67 91 813 17 85 957 85176 285 319 [3000] 554 769 802 24 86104 332 [3000] 61 634 710 72 97 878 96 87004 79 277 317 [3000] 50 554 699 88350 82 453 552 694 828 43 998 89227 369 78 441 47 504 [3000] 32 666 729 47 78 [15000]

90068 [300] 298 301 24 62 [300] 650 73 753 73 91007 37 238 372 473 657 811 910 [500] 66 92083 93 161 77 258 [1000] 422 79 626 754 811 988 93103 78 83 399 716 958 94828 926 [500] 86 95051 [300] 115 53 502 89 693 773 873 86 [3000] 900 96394 564 956 [300] 97055 143 341 433 50 538 57 69 622 [3000] 778 80 853 59 98019 [300] 151 250 90 96 448 538 75 678 704 13 945 99130 63 95 325 460 727 853 82

100122 [300] 272 80 325 533 [1000] 786 805 101114 610 59 730 32 70 [300] 928 102266 [1000] 79 439 62 866 90 103075 148 222 44 89 314 [500] 611 95 947 104009 181 253 352 86 416 23 76 592 692 764 94 946 105103 98 229 358 590 736 869 907 47 106036 225 33 390 99 862 914 107167 327 40 41 67 798 948 108117 612 [500] 29 890 [300] 990 109014 198 [300] 235 398 467 84 502 709 929 56

110144 56 453 640 759 941 [500] 111002 134 208 77 344 [300] 50 61 478 724 [1000] 805 75 992 112147 80 95 418 514 640 44 113031 110 72 362 476 511 33 52 774 98 997 114000 8 275 360 716 [1000] 90 942 115042 94 [1000] 127 288 311 553 54 677 712 116014 110 70 274 96 650 51 117217 39 397 658 730 54 [300] 811 14 903 118194 [1000] 71 222 62 545 97 852 939 119248 93 412 610 40 857

120060 236 335 407 39 [300] 593 833 121224 364 427 46 87 603 23 878 950 92 122174 77 327 78 470 633 44 907 52 123187 307 421 500 [3000] 58 633 824 966 95 124030 44 68 242 391 478 696 701 858 125004 73 224 333 76 90 634 61 97 733 48 81 126369 645 839 933 127187 207 21 424 83 508 35 612 30 51 707 [5000] 22 825 55 976 128196 [500] 203 8 14 85 87 333 531 47 910 54 98 129299 480 509 50 69 660 78 754 906

130184 207 23 32 372 91 447 559 943 131010 17 37 [300] 51 136 337 590 840 80 957 132019 267 490 545 605 7 758 955 133032 96 216 73 308 [3000] 409 539 667 730 56 67 98 934 134064 68 91 126 262 67 84 389 543 97 620 76 90 94 784 921 28 135050 192 255 98 370 641 701 31 840 951 87 136393 593 678 871 [3000] 87 970 137070 231 826 955 138017 109 99 232 [300] 33 58 318 502 629 731 [300] 894 139009 11 [3000] 47 100 24 270 824 [300] 946

140087 96 114 59 233 44 501 640 54 790 802 42 [500] 960 [3000] 141196 353 512 74 96 823 48 86 918 92 94 [1000] 142114 27 226 30 41 93 323 593 791 856 143021 174 85 342 639 806 53 144066 114 427 545 664 837 56 981 93 96 145584 904 14 97 [300] 146065 79 116 48 [500] 219 333 600 52 [500] 147344 92 [500] 475 [300] 521 27 952 148177 205 300 544 88 96 615 768 902 98 149026 62 186 295 421 82 507 19 788 822 56 [1000]

150105 16 85 234 390 576 733 37 93 814 24 97 991 151019 75 116 85 [300] 443 [3000] 508 38 683 96 715 804 76 152147 483 503 95 602 721 153105 [500] 25 [500] 86 95 213 316 30 548 667 702 24 901 154053 270 494 685 87 735 93 155141 212 [3000] 59 447 598 680 86 729 982 156232 92 549 953 157132 233 324 39 646 49 842 988 158240 52 [300] 454 159123 54 78 387 [3000] 557 634 744 82 929

160013 31 97 32 38 841 161168 209 33 342 [3000] 57 [500] 822 83 931 [500] 162123 277 352 418 40 701 42 949 163052 461 514 23 32 746 48 [500] 841 961 164022 100 76 410 538 623 64 [3000] 87 [1000] 165045 165 210 46 86 458 531 827 166096 133 [10 000] 55 312 86 406 90 505 35 675 [1000] 827 953 [500] 167300 443 521 78 654 939 168011 192 [300] 253 394 697 898 169134 262 445 81 [5000] 696 868

170035 137 58 95 430 77 813 62 63 64 171115 [500] 33 285 302 489 615 172116 [3000] 33 [500] 326 34 650 93 705 50 908 [500] 173001 119 309 33 401 2 539 657 81 864 174062 71 283 301 519 622 85 804 [3000] 70 175359 426 742 [1000] 52 974 176009 68 101 8 79 231 [3000] 330 418 543 903 177213 315 444 501 838 [1000] 59 73 86 977 178335 38 477 [300] 635 [3000] 76 99 [1000] 809 [3000] 11 933 37 179248 451 838 98 946

180209 55 437 76 567 622 71 724 959 [1000] 73 181077 306 438 541 612 [3000] 715 813 948 55 182042 107 507 20 645 89 183151 64 291 445 574 602 818 929 39 184288 323 88 [3000] 99 513 [1000] 736 950 185056 67 219 78 324 93 [300] 484 598 734 [1000] 905 26 186354 413 65 567 825 240 965 187513 [500] 706 803 48 951 188694 [300] 720 839 86 189054 153 228 310 474

190000 159 257 509 27 38 749 901 191177 339 53 77 504 [300] 706 64 811 86 192125 89 234 332 79 572 85 [300] 942 193136 276 447 602 96 722 51 81 [1000] 825 942 61 194135 64 98 234 95 351 430 521 [3000] 62 728 195122 321 41 88 90 [3000] 401 8 635 62 81 779 801 95 196023 36 282 469 [500] 87 93 [500] 587 93 620 712 16 197172 77 325 468 535 686 767 822 47 198056 72 259 86 88 465 538 49 [15 000] 601 703 843 [3000] 199011 15 42 323 50 [300] 51 95 684 702 14 70 88 917

200079 133 50 267 402 558 [300] 87 [1000] 610 18 41 726 201045 94 96 157 [300] 227 46 [1000] 393 631 720 [300] 826 998 202004 14 96 217 417 537 636 80 727 60 844 203020 106 33 229 314 555 665 773 869 932 47 88 204218 367 414 689 [1000] 744 930 84 205091 256 [500] 442 615 59 855 975 206001 79 [500] 227 552 649 944 207076 273 336 68 412 605 798 876 951 208063 115 22 239 75 358 468 96 [1000] 605 38 954 93 209004 321 66 98 476 592 755 800

210035 44 [3000] 102 24 279 [300] 313 50 491 539 645 76 855 83 929 211024 308 34 55 536 91 789 825 [3000] 33 65 212107 214 38 333 92 582 686 890 913 86 [3000] 213118 23 26 76 558 652 82 739 957 214088 99 227 356 416 65 698 700 9 57 912 215086 121 47 63 398 765 816 920 50 216161 246 347 545 695 882 951 68 217095 535 682 218032 283 321 33 516 721 54 974 219189 248 336 460 512 14 620 817 31 954 220041 223 365 470 616 799 [1000] 978 221529 942 222358 [300] 473 93 554 737 804 941 91 223076 115 30 42 97 225 75 79 400 727 41 897 [1000] 922 224106 46 315 593 885 225046 55 162 232 [500] 314 430 500

Im Gewinnrade verblieben: 1 Gewinn zu 200000 Mk., 2 zu 150000 Mk., 2 zu 100000 Mk., 2 zu 75000 Mk., 1 zu 50000 Mk., 1 zu 40000 Mk., 6 zu 30000 Mk., 14 zu 15000 Mk., 33 zu 10000 Mk., 57 zu 5000 Mk., 748 zu 3000 Mk., 875 zu 1000 Mk., 987 zu 500 Mk.

Dla cierpiących na żołądek!

Wszystkim tym, którzy wskutek zaziębienia, albo przeładowania żołądka, wskutek niedostatecznych, trudno strawnych, zbyt gorących lub zbyt zimnych potraw, albo też wreszcie wskutek nieregularnego trybu życia nabawili się cierpienia żołądkowego, jak: **kataru żołądkowego, kurczy żołądk., bólu żołądka, niestrawności** albo też **zaflegmienia,** zalecenia godnym jest dobry środek domowy, którego znakomite skutki uzdrawiające wypróbowano już od lat wielu. Jest nim znany

środek na strawność i przeczyszczenie krwi

Huberta Ullricha Wino ziółkowe.

Wino to ziółkowe przygotowane jest ze znakomitych uznanych za uzdraw. ziółek na dobrym winie, wzmacnia i orzeźwia cały organizm trawienia u człowieka, nie będąc właściwie środkiem na przeczyszczenie. Wino ziółkowe usuwa wszelkie przeszkody w naczyniach krwionośnych, czyści krew z wszelkich zepsutych i sprowadzających chorobę substancyi i przyczynia się do utworzenia nowej krwi i zdrowej.

Przez wczesne użycie wina ziółkowego wszelkie niedomagania żołądkowe niszczy się po największej części już w zarodku. Niech nikt zatem nie ociąga się, aby go użyć w miejsce wszelkich ostrych, żrących, szkodliwych zdrowiu środków. Wszelkie symptomaty, jak: **ból głowy, odbijanie, zgaga, wzdęcie, mdłości z womitami, które w chronicznych** (przewlekłych) **chorobach żołądka z tym większą objawiają się gwałtownością, znikają często po kilkakrotnem napiciu się tego wina.**

Zatwardzenie i nieprzyjemne skutki jego, jak **duszność, kolki, bicie serca, bezsenność,** jak również zatrzymanie się krwi w wątrobie, śledzionie i systemie wrotnicy (**w cierpieniach hemoroidalnych**) Wino ziółkowe usuwa szybko i w sposób łagodny. Wino ziółkowe znosi wszelką niestrawność, systematowi trawienia przywraca bieg naturalny a zapomocą dobrego stolca usuwa wszelkie nieprzydatne materye tak z żołądka, jako i z jelit.

Wygląd lichy i blady, niedokrwistość, osłabienie są po największej części wynikiem złego trawienia, niedostatecznego tworzenia się krwi, chorobliwego stanu wątroby. Wskutek całkowitego braku apetytu, znużenia nerwowego i ogólnego rozstroju, jak również wskutek częstego bólu głowy, bezsennych nocy, nikną nieraz powoli chorzy tego rodzaju. Wino ziółkowe dodaje umniejszonej sile życiowej świeżego impulsu. Wino ziółkowe podnosi apetyt, powiększa strawność i wyżywienie, uspokaja wzburzone nerwy i darzy chorego nowemi siłami i nowem życiem. Liczne poświadczenia i podziękowania są tego niezbitym dowodem.

Wina ziółkowego nabyć można w butelkach po mrk. 1,25 i 1,75 w aptekach w Poznaniu (składy: w aptece Nadwornej, w aptece „Pod Eskulapem", w aptekach: Jagielskiego i przy ul. Wrocławskiej), dalej w aptekach w Swarzędzu, Buku, Stęszewie, Kórniku, Srodzie, Czerniejewie, Pobiedziskach, Murow. Goślinie, Obornikach, Szamotułach w Pniewie, Lwówku, Opalenicy, Grodzisku, Rakoniewicach, Wolsztynie, Czempiniu, Kościanie, Śmiglu, Kaszczorze, Osiecznie, Krzywiniu, Leszne, Wschowie, Śremie, Książu. Nowemmieście n./W., w Żerkowie, Miłosławiu, we Wrześni, w Witkowie, Trzemesznie, Gnieźnie, Kłecku, Janówcu, Wągrówcu, Rogoźnie, Obrzycku, we Wronkach, Sierakowie, Międzychodzie, Pszczewie, Trzcielu, Now. Tomyślu, Zbąszyniu, Babimoście, Brójcu (Braetz), Pleszewie, Ostrowie, Krotoszynie, Strzelnie, Inowrocławiu, w Bydgoszczy i t. d., jak również w aptekach wszelkich większych i mniejszych miast tak w W. Ks. Poznańskiem, jak również i prowincyi ościennych.

Także wysyła firma **„Hubert Ullrich w Lipsku (Leipzig, Weststrasse 82)" 3** butelki i więcej wina ziółkowego po cenach oryginalnych opłatnie i nie licząc opakowania do wszelkich miejscowości w Niemczech.

Ostrzega się przed naśladownictwem!
Niech każdy żąda wyraźnie
Huberta Ullricha wina ziółkowego.

Wino moje ziółkowe nie jest żadnym środkiem tajnym; składniki jego są: Wina Malagi 450,0, sprytu winnego 100,0, glicyryny 100,0, wina czerwonego 240,0, soku jarzębinowego 150,0, soku wiśniowego 320,0, koperku, anyżu, korzeni Heleny, korzenia ameryk. siła cza, korzenia goryczki, tatarakowego po 10,0.

Fr. Chocieszyński,
Poznań, ul. Wodna nr. 15,

wykonuje tanio i gustownie:

Ustawy dla towarzystw i cechów, formularze, kwity, rachunki, noty,

tabele gospodarcze i fabryczne,

cyrkularze, listy polecające,

zaproszenia na śluby

i zabawy,

programy, karty wizytowe, afisze,

oraz wszelkie inne druki.

Drukarnia i ekspedycya:
„Wielkopolanina," „Biblioteki Powieści" i „Pasieki."

PARCELACYA.

W **Wiekowie** pod Witkowem mamy na sprzedaż parcele po 20—80 mrg. z łąkami i zasiewami. Warunki kupna korzystne.

Osadnikom wolno będzie budować się na parcelach.

Wiekowo jest stacyą kolejki żelaznej z Gniezna do Powidza.

Obejrzeć można każdego czasu za zgłoszeniem się do Zarządu dominialnego w Wiekowie. (2286

W celu sprzedaży odbywać się będą terminy w Wiekowie w każdy wtorek, pierwszy raz dnia 17 bm.

Bank Ziemski w Poznaniu.

Osiedliłem się (2696

w Szamotułach.
Dr. Niziński,
lekarz praktyczny, chirurg i akuszer.

Biegunkę u cieląt,
cholerę drobiu, biegunkę u świń i psów (Hundestaupe) oraz wszelkie biegunki u zwierząt leczą nawet w najcięższych razach

pigułki turyngskie
(Thüringer Pillen).

Przedruk licznych znakomitych świadectw i weterynarzy, gospodarzy itd. przesyłają bez wszelkich kosztów jedyni fabrykanci **Cl. Lageman,** chem. fabryka, **Erfurt** 62. (5435

Do nabycia we wszystkich **aptekach** i u wszystkich **weterynarzy** 1/1 pudełko 2 mk., 1/2 pudełka 1,10 mk.

Składnik: Pelletierin 0,133, Myrobalanen 10, wyskoku róży 2, wyskoku granatu 2, gumy arabskiej 1, cukru 1 gr. na 24 pigułki.

Wyrabia i spienięża jak najlepiej

Patenta

W. Folkmar, pośredni w sprawie patentów, Berlin C., Molkenmarkt. **Hamburg, Kolonia.** Przystęp. war. **14-let.** doświad. Wszelka bl. wiad. **bez kosztów.** Zastępca na Poznań: **Eugen Vogt,** Rybaki nr. 22a.

Dominium Zbrudzewo p. Śrem ma na sprzedaż (2481
ca. 2 miliony sztuk

wysadków

najlepszej wiciny koszykarskiej (Salix viminalis) po 1,25 mk. tysiąc fr. dworzec Śrem.

Kto chce osięgnąć w krótkim czasie zwarte remizy dla zwierzyny, temu zaleca się zakładanie remiz z wiciny koszykarskiej, która rok rocznie do 2 i 3 mtr. wyrasta i piękny dochód odrzuca. Przy większem zamówieniu dołącza się dokładny opis kultury.

Domin. Śmiełów per Żerków potrzebuje (2662

gospodyni,

umiejącej gotować, prać i prasować.

Dwóch
czeladników bednarskich szuka (2549
Jan Urbanowski, Starołęka.

Potrzebny zaraz, najpóźniej od Nowego Roku

kucharz

samotny, myśliwy albo trudniący się ogrodem. Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. 2612.

Briefsteller und Ratgeber
für den Verkehr mit Behörden
von M. Übelacker.

Listownik powyższy zawiera formularze do wszelkich skarg, podań i korespond. z władzami. Cena bez opr. 1 mk. opr. 1,25 mk. Za nadesłaniem 1,10 m. lub 1,35 m. wysela franko księgarnia

N. Kamieńskiego i Spł.
Poznań, ul. św. Marcina 16/17.
Przez zaliczkę o 30 fen. drożej.

Najtańsze
i najrzetelniejsze
źródło zakupu

K. Kużaj, Poznań,
ulica Szeroka 8.
Skład sukna, garderoby męzk. i dla chłop.
Pracownia na miarę.
Stałe ceny.

Dubeltówki centralne od 27—300 mk., **flinty,** flinty centralowe sztucerowe i trzylufowe bardzo tanio, rewolwery od 400 m. Teszyngi od 8 mk. Wszystko pod gwar. Cenniki darmo. Puszkarz **G. Petting's Wwe.,** Toruń 27.

Wdowa lat 33, bezdzietna, miłej powierzchowności, posiadająca w gotówce 15 tysięcy marek, życzy sobie **wyjść za mąż.** Najmilej widzianem byłby reflektant taki, który już jest za gospodarowanym w swej własności. Upraszam w celu zaznajomienia się podać dokładny swój adres pod lit. A. Z. 33 postlagernd Domanin (Bez. Posen). (2636

Tylko doskonałych (2626

krawcowych

do spódnic i do staników szuka się zaraz na stałą pensyą i na najwyższe wynagrodzenie. Zgłosić się również mogą wprawne krawcowe do ręki u (2627
I. Leckel.
Poznań, ul. Fryderykowska 10.

Hotel Hüttnera w Środzie potrzebuje zaraz w prawnej (2663

kelnerki.

Kopie świadectw. konieczne.

Czeladnik piekarski
znajdzie stałą robotę u (2692
Telesfora Markowskiego
w Krobi.

Chłopca do posyłek
na cały dzień przyjmie Drukarnia **Fr. Chocieszyńskiego.**

Bekanntmachung.

Der Plan für eine von dem Kaufmann Joseph Kantorowicz zu Posen projectirte Verbindungsstrasse zwischen der Gr. Berlinerstrasse und der St. Lorenzstrasse wird gemäss § 7 des Strassenfluchtliniengesetzes vom 2 Juli 1875 im hiesigen Gemeindebureau zu Jedermanns Einsicht offen gelegt. (2704

Einwendungen gegen den Plan sind in der Zeit vom **3. November bis einschliesslich 1 Dezember cr.** während der Dienststunden hier anzubringen.

Jersitz, den 30. Ocktober 1899
Der Gemeinde-Vorstand.
Frydrichowicz.

Ryszard Doege,
weterynarz
i (2705
inspektor rzezalni
w Pleszewie.

Miejsce sprzedaży prawdziwego

likworu
franciszkańskiego
w butelkach oryginalnych jest w

Hotelu Juliusza Goerlta
w Swarzędzu. (2706

Nr. 2550.
Anonimów nie uwzględnia się, bo sprawa honorowa. (2688

Pewna egzystencya.

Mam na sprzedaż **restauracyą** w środkowej części miasta, z małym ogródkiem. Bliższych wiadomości udzieli **Przybylski,** Małe Garbary nr. 4. (2697

Gospodarstwo

obejmujące 50 morgów dobrej roli, oraz 4 morgi łąki z olszyną, wraz z dobr. budynkami sprzeda zaraz z wolnej ręki (2693
Józef Skok z Sędzin (huby)
pod Bukiem.

Handel korzeni z wyszynk.

z rocznym obrotem 75—80,000 m. w większem mieście na prowincyi jest z posiadłością, z której dochód dzierżawny przynosi jeszcze 750 mk. za 40,000 mk. zaraz lub od 1 stycznia rb. do sprzedania. Wpłaty 10,000 mk. Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. 2690.

Handel cygar,

od 5 lat istniejący w większem mieście na prowincyi, jest na sprzedaż z powodu innego przedsiębiorstwa zaraz lub od 1 stycznia rp. Do przejęcia potrzeba 3—4000 marek. Zgłoszenia do eksped. Wielkopolanina pod nr. 2691.

Stare i nowe **kanapy** są tanio na sprzedaż R. Herczyński, Wilda, ul. Następcy tronu nr. 5. przy bramie wildeckiej. (2689

Kożuch

jest na sprzedaż i żakiet kolejowy wcale nie używany. **P. Kilmecka,** św. Łazarz, ul. Parkowa nr. 6, tylny dom na lewo.

Mleka 60—70 litrów dziennie potrzebuję zaraz Filia Karlsbadzkiej Piekarni, Poznań, Piekary nr. 18. (2694

Na **150 mk. miesięcznie** i prowizyą szuka la dom hamburski po wszystkich miejscowościach poważ. panów do rozsprzedaży cygar przekupniom, gościnnym, i osobom prywatn. itp. Of. p. P. 2836 przyjm. G. L. Daube & Co. w Hamburgu. (2695

Panny do krawiecz. szuka zaraz **S. Ostand,** ulica Strzelecka nr. 7, II piętro. Uczennice przyjmuje się także.

Sztebnerka do skórk. cholewek znajdz. stałe zatrudnienie u **Herm. Wolffa.** ul. Wodna nr. 25.

Kilku czeladników do mebli potrzebuje zaraz **J. Krąkowski,** Poznań, Chwaliszewo nr. 41. (2703

Panna-służąca

znająca dobrze pranie a także i kobiece gospodarstwo, może się zaraz zgłosić do **Kretkowa** per Żerków. (2702

Uczenia

przyjmie zaraz ogrodnik artystyczny **M. Polszakiewicz** w Nakle (Nakel-Netze). (2655

Zabawy
przyjemne i pożyteczne
dla młodego wieku

przez **Józefę Smigielską,** 4 tomy zawierają powieści, poezye, podróże, opowiadania historyczne. Każdy tom stanowi dla siebie całość i osobno się sprzedaje zamiat po **2 mk.,** po **50 fen.,** kto nabywa 4 tomy płaci samiast **8 mk., 1,50 mk.** i na przesełkę każdego tomu 10 fen. więcej, poleca księgarnia

N. Kamieńskiego i Spł.
w Poznaniu ul. św. Marcina 16|17.

Proszę żądać bezpłatnej przysyłki pod opaską, mojej bogatej kolekcyi wzorów **Bolan,** nowa ta materya na ubrania, spodnie i paltoty, zastępuje szewioty i kamgarny, jest bardzo elegancką, nadzwyczaj trwała i bardzo tania. Pod gwarancyą, czysta wełna, prawdziwe farby. Dom rozsyłk. sukna **A. Lange** w Międzyrzeczu (Meseritz i Posen.) (2707

Panny, biegłe w krawieczyźnie, mogą się zgłosić zaraz (2671
T. Hauer,
Poznań, ul. Wiedeńska nr. 1, p.

Pisarz gospodarczy rzetelny i energiczny potrzebny zaraz. Wolne utrzymanie i 400 mk. pensyi roczn. Zgłosz. piśm. z odpowiedniemi świadectwami do **Reclame,** ul. Berlińska nr. 20 pod lit. X. Y. Z. (2710

Dominium Żytowiecko per Rokosowo potrzebuje zaraz

pisarza gosp.

Zgłoszenia przyjm. **Zarząd.**

Dom. Urbanowo p Opalenica potrzebuje zaraz lub od 1 listopada rb. (2653

pisarza podwórz.

tylko młody i zdrów, mający chęć do gospodarstwa, będzie przyjęty. Również potrzebny od Nowego Roku

włódarz i kowal
z uczniem.

Młodszego lecz biegłego

ekspedyenta

do handlu żelaza i magazynu wypraw kuchennych przyjmie od 1 stycznia 1900, jak również i

ucznia

zaraz. **J. Strojny,** Pr. Stargard (Pr. Stargard). (2658

Pomocnik introligatorski

może się zaraz zgłosić do (2635
Księgarni
Dziennika Kujawskiego
w Inowrocławiu.

Młodszego zdatnego (2674

pisarza podwórz.

obeznanego z książkowością gospodarczą, przyjmie zaraz **Dom. Michorzewko** per. Opalenica
Zarząd.

Zdatny w swoim zawodzie

piekarz

potrzebny od 1 stycznia 1899. w **Majętności Niechanowo** (poczta i kolej pow. w miejscu). Do własnego użytku ma mieszkanie z piekarnią i ogrodem. Zarobek zapewniony przez wypiekanie dla Dominium zbyt na pieczywo łatwy, bo w miejscu spółkowa mleczarnia i wielka ilość obcego robotnika. Zgłosz. przyjm. 2708) **ZARZĄD.**

Dom. Siedlemin p. Golina potrzebuje od 1 stycznia p. r.

kowala

kawalera na 2 stoł. Przedstawienie osobiste konieczne. (2709

Forszpan

potrzebny w **Domin. Przysieka** p. Wągrówiec. (2654
Osobiste przedstawienie.

Chłopca do posługi, jak również **dziewczęcia** do falcowania szuka **St. Kitka,** Poznań, św. Marcin nr. 5. (2701

Ucznia nie niżej 16 lat szuka **W. Dankowski,**
fabryka kiszek,
Poznań, ul. Wrocławska nr. 8.

Ucznia

ze stósownem wykształceniem przyjmie zaraz **St. Morawski,** handel korzeni, win i destylacya w Gnieźnie. (2708

Wyborne, (nie sulimowskie) lecz swojskie

papierosy

Turc fort,	**Przemysłowe,**
Dubec-Créme,	**Sokoły,** (2488
Noblesse,	**Dryrektorskie,**
Akademickie,	**Charkowskie i inne.**

polecają

F. Polakiewicza Nast.,
Wąsowicz & Szymański,
Poznań, ulica Podgórna nr. 4.

NOWOŚCI

Wybór wielki.

na sezon **jesieno zimowy** nadeszły i polecam **peleryny gładkie w kraty, barankowe i futrzane, kabaty** bardzo eleganckie i **płaszcze watowane i rotundy.** Wielki wybór (2574

dziecięcych kabatków i płaszczyków.

Jak również zwracam uwagę na swój jak zawsze bogato zaopatrzony **skład kapeluszy damskich i dziecięcych** pilśniowych i aksamitnych. Zeszłoroczne kapelusze przerabiam podług najnowszych fasonów.

A. DEPCZYŃSKA,
róg Rynku: ulica Jezuicka nr. 12.

Ceny jak najtańsze.

Nakładem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny Józef Szmyt (w zastępstwie) w Poznaniu